

Cinsel Eğitim Temalı Çocuk Kitaplarına Yapılan Geribildirimlerin İncelenmesi

Safiye Sunay Yıldırım Doğru¹, İsmail Erkin Köse^{*2}, İrem Çelik³, Gökçen Şahin⁴, Ezgi Kurtuluş⁵, Emine Melek Çakmak Karaçay⁶

Öz

Bu araştırmanın amacı çevrimiçi alışveriş platformlarında satışta olan cinsel eğitim temalı çocuk kitaplarına yapılan yorumların incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemenin kullanıldığı bu çalışmada, cinsel eğitim temalı çocuk kitapları içerdikleri konu, yaş grupları, yıl dağılımları ve yorumlarına göre incelenmiştir. İçerik analizine göre analiz edilen verilerin sonuçlarına göre yorumları incelenen kitaplarda çeşitli cinsel eğitim konularının işlendiği, kitapların çoğunlukla okul öncesi yaş grubuna hitap ettikleri ve çeşitli yıllarda yayımlanmış oldukları görülmüştür. Kitaplara yapılan yorumlarda cinsel eğitimin önemine işaret edilmiştir. Cinsel eğitimin çocuklara verilmesi sürecinde çocuk kitaplarının yardımcı kaynak olduğu belirtilmiştir. Cinsel eğitim temalı çocuk kitaplarının çocuklara önemli bilgi, beceri ve tutumları edindirdiği bildirilmiştir. Cinsel eğitim temalı çocuk kitaplarının içeriğinin din ile bütünleştirilerek sunulmasının cinsel eğitim açısından uygun olmadığı açıklanmıştır. Kitaplarda çocukların yaşına ve gelişimine uygun olmayan unsurların bulunabildiğine değinilmiştir. Kitapların resimlerinin konu ile ilişkili, canlı olduğu belirtilmiş; resim-metin oranı, baskı kalitesi gibi dış yapı özelliklerine yönelik görüşler bildirilmiştir. Kitapların iç yapı özelliğinden dil ve anlatımının; açık, sade, sürükleyici ve anlaşılır olduğu ifade edilmiştir. Kitapların yazımı, alımı ve kullanımına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

Cinsellik
Cinsel eğitim
Çocuk kitabı
Çocuk edebiyatı

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi

11 Şubat 2025

Kabul Tarihi

17 Haziran 2025

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Examination of Feedback on Sexuality Education-Themed Children's Books

Abstract

The aim of this study is to examine the reviews of children's books with a sexuality education theme that are available for sale on online shopping platforms. This study employs document analysis, a qualitative research method, to analyze sexuality education themed children's books based on their topics, target age groups, publication years, and reviews. Content analysis of the data reveals that these books address various sexuality education topics, are primarily intended for preschool-aged children, and have been published in different years. Reviews emphasize the importance of sexuality education and highlight children's books as valuable resources in the sexuality education process. It is noted that sexuality education-themed children's books help children acquire essential knowledge, skills, and attitudes. However, integrating sexuality education content with religious elements is considered inappropriate for sexuality education purposes. Some books contain elements that may not be appropriate by age- or children development. Additionally, opinions on the external and internal structural features of the books are shared. Finally, suggestions regarding the writing, purchase, and use of these books are provided.

Keywords

Sexuality
Sexuality education
Children's book
Children's literature

Article Info

Received

February 11, 2025

Accepted

June 17, 2025

Article Type

Research Paper

Atf: Yıldırım Doğru, S. S., Köse, İ. E., Çelik, İ., Şahin, G., Kurtuluş E. ve Çakmak Karaçay, E. M. (2025). Cinsel eğitim temalı çocuk kitaplarına yapılan geribildirimlerin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 26(2), 163-181. <https://doi.org/10.12984/egced.1638079>

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye, sunay.dogru@deu.edu.tr

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye, ismailerkinkose@gmail.com

³ Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye, pd.iremcelik@gmail.com

⁴ Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye, pskdangokcensahin@gmail.com

⁵ Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye, pskdanezgikurtulus@gmail.com

⁶ Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye, eminemelekcakmakkaracay@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

Children ask questions and develop behaviors related to sexuality from early childhood (Kardes & Guney-Karaman, 2018; Sciaraffa & Randolph, 2011; Yorukoglu, 2006). Ignoring children's questions and behaviors related to sexuality can cause various problems (Tugut & Golbası, 2019). For this reason, it is important that children benefit from a sexuality education appropriate for their age and development (Botfield et al., 2021; Gergely & Rusu, 2021; Unluler & Inan, 2021). Sexuality education aims to provide children with knowledge and skills such as privacy, bodily differences and changes, gender characteristics, sexual health, protection from sexual abuse, sexual identity development, toilet/bathroom and personal hygiene (Isaq et al., 2023; Kardes & Guney-Karaman, 2018; Ozturk & Feyman-Gok, 2021; Unluler & Inan, 2021). Acquiring these knowledge and skills is extremely important for children to be at peace with their bodies, to adapt to bodily changes, to protect their privacy, in short, to show a healthy sexual development (Bayrak Celik, 2020).

Since parents have important roles in sexuality education, they should participate in the process (Hurst et al., 2024). However, the majority of parents lack sufficient knowledge and exhibit inadequacy in this regard (Gergely & Rusu, 2021; Teke & Melekoglu, 2022; Tugut & Golbası, 2019). Various tools and materials are developed to support both children and parents in the sexuality education process. It is emphasized that children's books are in the first place as a tool and have an important position in providing sexuality education to children (Guzelyurt, 2020; Ozturk & Feyman-Gok, 2021).

When the literature is examined, it is seen that there are studies examining children's books in terms of sexuality education elements, but a study examining the comments of users on these books has not yet been conducted. In this context, the aim of this study is to examine user comments on sexuality education-themed children's books on online shopping platforms. In line with this purpose; a) what are the sexuality education-themed children's books on sale on online shopping platforms in Türkiye? b) how is the distribution of sexuality education-themed children's books on sale on online shopping platforms according to their publication years? c) what are the user comments on sexuality education-themed children's books on sale on online shopping platforms?

Method

In line with the aim of the research, this study was designed according to the document analysis method, one of the qualitative research methods. The purpose of designing the study according to the document analysis method is to reveal user comments on sexuality education-themed children's books on online shopping platforms. In order to reach the data set of the study, sexuality education-themed children's books were accessed through online shopping platforms with various keywords related to the subject. The accessed children's books were evaluated according to certain criteria. These criteria are; a) the books accessed through keywords must be children's books that cover any topic of sexuality education and are intended for children aged 0-18 b) at least one user should have commented on the children's book c) the comments should be about the structure and content of the children's book other than cargo and packaging. The data obtained from the research were analyzed according to content analysis.

Findings

In the findings, the importance of sexuality education was mentioned and it was emphasized that sexuality education-themed children's books are important auxiliary resources in providing sexuality education to children. It was stated that children who interacted with these books acquired important skills related to sexuality education. Integrating the content of the books with religion was not considered appropriate. It was stated that there were elements in the content that were not culturally appropriate. The consistency between the visuals and the accompanying text, identified as part of the books' external structural features, was examined. It was found that some participants regarded this consistency as adequate, whereas others did not. From the internal structure features of sexuality education-themed children's books, it was revealed that the language and narration are clear, fluent and simple in a way that children can understand. Users who gave suggestions on sexuality education-themed children's books suggested that such books should be reproduced with an age-appropriate, scientific approach and narrative style, that the content should be checked when purchasing, and that they should be presented as shared reading.

Discussion and Conclusion

As a result of the study, sexuality education was considered important for children and it was emphasized that children may face risky situations when sexuality education is not provided. It was stated that sexuality education children's books are an important auxiliary resource in providing sexuality education to children and this result supported the findings of the studies (Guzelyurt, 2020; Hassamancioglu & Ceylan, 2023; Ladell, 2019; Ozturk & Feyman-Gok, 2021; Yameng-Liang & Bowcher, 2019). It has been stated that children's books written according

to the goals of sexuality education help children acquire privacy skills. Studies emphasize that religious and cultural beliefs are important barriers to sexuality education (Dickson et al., 2024; Hurst et al., 2024). This study revealed that the content of sexuality education in children's books integrated with religion is not considered appropriate. An important result of the study was that the age group range of most of the sexuality education-themed children's books was not specified. This result was also supported by another study on the subject (Guzelyurt, 2020). The reason why users stated that the content of some of the sexuality education-themed children's books was not suitable for the age and development of their children may be that the age range of the books was not specified. The age range is considered an important indicator in children's books and therefore should not be omitted. In line with the studies, some of the external and internal structure features of the books were evaluated as appropriate in this study (Deniz & Gozutok, 2017; Hassamancıoğlu & Ceylan, 2023). Within the framework of the comments made on the books, forward-looking suggestions were made and suggestions were developed based on the results of the study.

Giriş

Bilişsel, sosyo-duygusal, psikomotor, dil gibi gelişim alanları ile eşgüdümlü ilerleyen cinsel gelişim ve eğitim dünya genelinde tabu olarak görülmeye devam etmektedir. Cinsel eğitimin (CE) tabu olarak algılanmasının önemli sebeplerinden biri çocukların meraklarını daha da artırarak erken yaşta cinsel ilişkiye gireceklerinin düşünüyor olmasıdır (Erbaş ve Kurt, 2022; Gürsoy ve Gençalp, 2010; Tuğrul ve Artan, 2001). Çocuklar dünyaya gözlerini açtıkları andan itibaren cinsel yönden de yaşam boyu gelişmekte ve erken yaşlardan itibaren cinsellikle ilgili konularda merakla bilgi arayışında bulunmaktadır (Sciaraffa ve Randolph, 2011; Yörükoğlu, 2006). Çocukların cinsel davranışlarını, ilgilerini ve sorularını görmezden gelmek farklı açılardan çeşitli sorunlara (örn. cinsel konularda doğru olmayan bilgiler edinebilme, sağlıksız cinsel davranışlara yönelebilmek vb.) yol açabilmektedir (Tuğut ve Gölbaşı, 2019). Bu nedenle çocukların erken çocukluk döneminden itibaren gelişimlerinin, CE ile desteklenmesi önem arz etmekte (Botfield ve diğer., 2021; Deniz ve Gözütok, 2017; Gergely ve Rusu, 2021; Hassamancioğlu ve Ceylan, 2023; Öncü ve diğer., 2019; Ünlüler ve İnan, 2021) ve cinsellikle ilgili sorularının yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun, anlayabilecekleri bir bilimsel dil ile (örn. cinsel organların penis, vajina isimleriyle öğretimi vb.) açıklanması gerekli görülmektedir (Deniz ve Gözütok, 2017; Dere, 2023; Öztürk ve Feyman-Gök, 2021).

CE ile çocuklara; mahremiyet, bedensel farklılıklar ve değişimler, cinsiyet özellikleri, cinsel sağlık, cinsel istismardan korunma, cinsel kimlik gelişimi, tuvalet/banyo ve kişisel temizliğini sağlama gibi bilgi ve becerilerin edindirilmesi hedeflenmektedir (İsaq ve diğer., 2023; Kardeş ve Güney-Karaman, 2018; Öztürk ve Feyman-Gök, 2021; Ünlüler ve İnan, 2021). Bu bilgi ve becerilerin edinilmesi çocukların sağlıklı bir cinsel gelişim göstermelerinde son derece önemlidir (Bayrak Çelik, 2020). Cinsel gelişim sürecinde önemli bir yeri bulunan ebeveynlerin (Boyacıoğlu ve diğer., 2017), bu konuda yeterli düzeyde bilgiye sahip olmamaları sağlıklı bir cinsel gelişim ve eğitim sürecine zarar verebilir (Tuğrul ve Artan, 2001; Erbil ve diğer., 2010). Çocuklar en başta güvenilir kaynak olan ebeveynlerinden gerekli bilgiyi alamadıklarında yanlış, eksik, riskli kaynaklardan bilgi arayışına geçmekte ve bu durum onların ciddi sağlık sorunları yaşamalarına bile etki edebilmektedir (Akça ve diğer., 2017; Crowley ve diğer., 2022; Gürsoy ve Gençalp, 2010; Korkmaz, 2023). Bu nedenle ebeveynlerin cinsel gelişim ve eğitim konusunda bilgilendirilerek CE sürecine katılım göstermeleri gerekmektedir (Hurst ve diğer., 2024; Teke ve Melekoğlu, 2022; Tuğut ve Gölbaşı, 2019).

Gelişimsel yetersizliği (GY) olan çocukların ebeveynlerinin de cinsel gelişim ve eğitim ile ilgili bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Çünkü GY olan çocuklar cinsel gelişimde de önemli risk altındadırlar ve cinsel istismara uğrama oranları tipik gelişim gösteren çocuklara kıyasla oldukça yüksektir (Frawley ve Wilson, 2016; Spencer ve diğer., 2005; Sullivan ve Knutson, 2000). Hem sağlıklı bir cinsel gelişim süreci geçirmek hem de cinsel istismardan korunabilmek adına CE, GY olan çocuklar için de planlanmalı ve uygulanmalıdır (Kadioğlu-Polat ve Üstün-Budak, 2016). Araştırmalar GY olan çocuklara CE verildiğinde kendilerini cinsel istismardan koruma becerilerini edindiklerini göstermektedir (Uçar-Rasmussen ve Çifci-Tekinarslan, 2024). Bazı araştırmalar, GY olan çocukların cinsellikle ilgili herhangi bir gelişim göstermediğine dair bir algının var olduğunu ortaya koymaktadır (Botfield ve diğer., 2021; Tissot, 2009). GY olan çocukların cinsel gelişimi akranlarına kıyasla geriden ilerleyebilir. Bu doğrultuda GY olan çocukların cinsel gelişim açısından bir gelişim göstermediği algısının uygun olmadığı düşünülmektedir. GY olan çocuklar yaşlarına ve gelişimlerine uygun bir CE'den faydalanamadıklarında ortaya; beden temizliğini yapamama, pedini değiştirmekten korkma ve aşırı mastürbasyon gibi çeşitli sorunlar çıkabilmektedir (Kijak, 2011; Öncü ve diğer., 2019; Tissot, 2009).

CE'nin çocuklara sunulmasında resimli çocuk kitaplarının önemli bir kaynak olduğu belirtilmektedir (Güzelyurt, 2020; Öztürk ve Feyman-Gök, 2021). Bu konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde; Filipović (2018) kitaplarda cinsiyet rollerinin nasıl temsil edildiğini ve bunlara yönelik öğretmenlerin görüşlerini incelemiştir. Bulgular, kitaplarda geleneksel cinsiyet kalıp yargılarının (örn. kadının yalnızca anne ve eş rolünde olması) sürdürülebildiğini göstermiştir. Öğretmenlerin, bu cinsiyet kalıp yargılarına karşı düşük farkındalıklarının olduğu belirtilmiştir. Sonuçlar doğrultusunda; çocukların da kitaplarda olan cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin alınması, konu ile ilgili kapsamlı ve farklı bölgelerde araştırmalar yapılması, öğretmenlerin çocuklara kitap seçiminde dikkate aldıkları kriterleri inceleyen çalışmalara ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. Güzelyurt (2020) resimli çocuk kitaplarının, CE ve cinsel istismardan korunma içeriklerinin alanyazına uygunluğunu incelemiştir. Bulgularında; çoğu kitabın çeviri olduğunu ve kültürel farklılıklar içerdiğini, kitaplarda işlenen konuların çocuğun gelişimine uygun olarak aşamalı biçimde sunulmasında yetersiz kaldığını belirtmiştir. Ayrıca bazı kitaplarda özel bölgelerin doğru isimlendirilmemesi, aileye yönelik bilgilendirme/uzman görüşü ve yaş önerilerinin eksik olması gibi sorunlar olabildiğini ortaya koymuştur. Şahin ve Özyaydınlı (2023) resimli çocuk kitaplarını, toplumsal cinsiyet açısından incelemişlerdir. Sonuçlar, kadın/erkek karakterlerin çoğunlukla geleneksel rollerde temsil edildiğini, cinsiyet kalıp yargılarının kitaplarda sürebildiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle araştırmacılar, kitap yayımlayan kurum ve yayınevlerine toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kriterler geliştirerek, kitapları bu kriterler doğrultusunda hazırlamalarını önermişlerdir. Öztürk ve Feyman-Gök (2021) resimli çocuk kitaplarını CE kapsamında incelemişlerdir. Kitaplarda çeşitli CE konularının işlendiği ancak cinsel istismardan korunmaya

yönelik konuların sınırlı olduğu belirtilmiştir. Cinsel organların anatomik isimleri ile verilmesi, içeriğin yaşa ve gelişime uygun bilimsel yöntemlerle hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır. Aile ve öğretmenlerin ilgili kitapları CE sürecinde kullanabilecekleri belirtilmiştir. Yameng-Liang ve diğerleri (2017) Çin’de CE resimli çocuk kitaplarında cinsiyet rollerinin ve insan bedeninin nasıl temsil edildiğini incelemişlerdir. Bulgularda; cinsellik bilgisinin kitaplarda ahlaki norm ve aile değerleri çerçevesinde işlendiği ortaya konmuştur. Kitaplarda cinsel bilgi ile ilgili görsellerin metaforik anlamlarla soyut bir şekilde sunulduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, CE’nin bilimsel bilgi ile değil, aynı zamanda kültürel değerler ve ebeveyn rollerine dair kabullerle şekillendiği vurgulanmıştır. Yameng-Liang ve diğerleri (2016) ise yine Çin’de CE çocuk kitaplarında bulunan metaforik benzetmeleri incelemişlerdir. Kitaplarda geçen metaforların soyut kavramları anlamlandırmada etkili olmasının yanı sıra yanlış anlaşılmalara da neden olabileceği belirtilmiştir. Lindsay (2024) çocuk kitaplarındaki cinsiyet temsillerini incelemiştir. Sonuç olarak, kitaplarda geleneksel cinsiyet kalıplarının olduğunu belirtmiş, çocukların bu temsilleri nasıl algıladığına dair araştırmalar yapılmasını ve kitap hazırlama rehberi oluşturulmasını önermiştir. Yameng-Liang ve Bowcher (2019) Çin’de resimli çocuk kitaplarının çocuklara nasıl sunulduğunu ve bunların kültürel özelliklere nasıl dayandırıldığını incelemişlerdir. Sonuç olarak kitaplarda anlatımları annelerin yaptığı belirtilmiştir. Aile ve öğretmenlerin bu tür kitapları nasıl kullandığına dair araştırmalar yapılması önerilmiştir. Deniz ve Gözütok (2017) ise çocuk kitaplarını cinsel gelişim ve CE açısından incelemişlerdir. Sonuç olarak, kitaplarda CE açısından doğru unsurların yanı sıra bilimsel olmayan aktarımların (örn. bebekleri leyleklerin getirmesi), korku üretebilecek içeriklerin ve toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının olabildiği belirtilmiştir. Bu konuda nitelikli kitapların çoğaltılarak erişiminin sağlanması önerilmiştir. So ve Yang, (2021) CE çocuk kitaplarını CE kapsamında incelemişlerdir. Kitaplarda; aile içi rol ve sorumluluklar, hoşgörü, saygı, arkadaşlık ve sevgi ilişkileri gibi konuların sıklıkla işlenmesinin yanı sıra; ergenlik, cinsel sağlık ve gebelik, cinsel yolla bulaşan hastalıklar konularına hiç yer verilmediği görülmüştür. Ebeveyn ve öğretmenlerin bu kitapları nasıl işlemesi gerektiğine dair rehber materyaller sunulması gerektiği önerilmiştir. Hassamancıoğlu ve Ceylan, (2023) resimli çocuk kitaplarında üremenin nasıl ele alındığını incelemişlerdir. Kitaplarda anlatımı genellikle anne figürünün yaptığı, özel bölgelerin isimlendirilmesinde tutarsızlıklar görüldüğü, cinsel birlikteliğe ait unsurlara yer verildiği, bunların görsellerle desteklendiği, kitapların yaş grubu aralığının belirtilmediği ortaya konmuştur. Bu konuda kitapların belirli standartlara göre hazırlanması ve kitaplardan ebeveynlerin ne ölçüde faydalandıkları, beklentilerinin neler olduğunun incelenmesini önermişlerdir. Craig (2022) çocuklara yönelik cinsel istismarı önlemeye yönelik kitapları incelemiştir. Kitaplarda anatomik isimlerin kullanılmasının sınırlı olduğunu, en yaygın işlenen konunun bedenin kendisine ait olması olduğu belirtilmiştir. Bu tür kitapların çocuklar üzerindeki gerçek etkilerini ortaya koymak amacıyla çocuklar ve ebeveynlerle görüşmeler yapılması gerektiğini önermiştir.

Yukarıdaki araştırmalar incelendiğinde, CE temalı çocuk kitapları ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu söylenebilir. Bununla birlikte gerçekleştirilmiş bu çalışmalarda ilgili kitapların içeriklerinin değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Yalnızca bir çalışmada ilgili kitaplara yönelik öğretmen görüşlerinin de alındığı görülmektedir (Filipović, 2018). Bahsi geçen bu çalışmalarda, genellikle toplumsal cinsiyet rollerine değinilmekte ve bu konuları ele alan kitaplarla etkileşime giren çocukların ve ebeveynlerinin görüşlerinin alınması da önerilmektedir. Bu bağlamda bu tür kitapların kullanıcıları tarafından nasıl karşılandığı ve değerlendirildiğine dair bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. CE konusunda bireyler kendilerini ifade ederlerken rahatsız ve çekimser tavırlar sergileyebilmektedirler (Gergely ve Rusu, 2021; Öncü ve diğer., 2019). Çevrimiçi alışveriş platformlarında CE temalı çocuk kitaplarına yapılan kullanıcı yorumlarının anonim şekilde paylaşılması, bu verilerin özgün ve samimi olabileceğini düşündürmektedir. Kullanıcılar bu tür ortamlarda düşüncelerini daha rahat ifade etmiş olabilirler. Bu bağlamda çalışmanın, CE temalı kitaplara yönelik görüşleri daha doğrudan ve gerçekçi biçimde anlamaya katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Yukarıda konu üzerine incelenen araştırmalarda; resimli çocuk kitaplarında CE açısından çeşitli sorunlar olabildiği görülmektedir. Bu tür sorunlara yönelik bu araştırma da ortaya çeşitli veriler koyabilir. Ayrıca bu çalışma, Filipović (2018) ve Şahin ve Özaydın (2023) gibi araştırmacıların kitapların hazırlanması ve seçimine yönelik oluşturulmasını önerdikleri rehberin içeriğine de katkıda bulunabilir. Bunun yanı sıra Güzelyurt’un (2020) CE temalı kitapların güncel araştırmalar ışığında yazılması önerisine de bu çalışmadan elde edilecek olan sonuçlar etki edebilir. CE konusu ile ilgili literatürdeki çalışmaların sınırlı olduğu da dikkate alındığında (Erbaş ve Kurt, 2022; Teke ve Melekoğlu, 2022) bu çalışma ilgili alana katkı sağlayabilir. Bu araştırmanın amacı çevrimiçi alışveriş platformlarında (ÇAP) satışta olan CE temalı çocuk kitaplarına yapılan yorumların incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. CE temalı çocuk kitaplarına yapılan yorumlar nelerdir?
2. Kitapların içeriğinde işlenen konular nelerdir?
3. Kitapların ilk basım ve yaş grubu aralıklarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemine göre tasarlanmıştır. Tek başına bir araştırma yöntemi olarak kullanılabilecek olan bu yöntem, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar ve bu konuda hangi dokümanların veri kaynağı olabileceği araştırma problemi ile çok yakından ilişkilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Doküman inceleme yöntemi ile kayıtlar, metinler, kelimeler vb. incelenerek araştırılan konuya önemli bir veri kaynağı sağlanır (Ekiz, 2017). Doküman inceleme yöntemi, çevrimiçi alışveriş platformlarında (ÇAP) satışı olan cinsel eğitim (CE) temalı çocuk kitaplarına yapılan yorumların derinlemesine incelenerek ortaya konulması amacıyla kullanılmıştır. Bu araştırmada, Creswell'in (2013) doküman inceleme yönteminde izlenmesini belirttiği; verileri düzenleme, inceleme, kodlama, kategorilerini belirleme ve verilerin sunulması aşamaları takip edilmiştir.

Araştırmanın Veri Seti

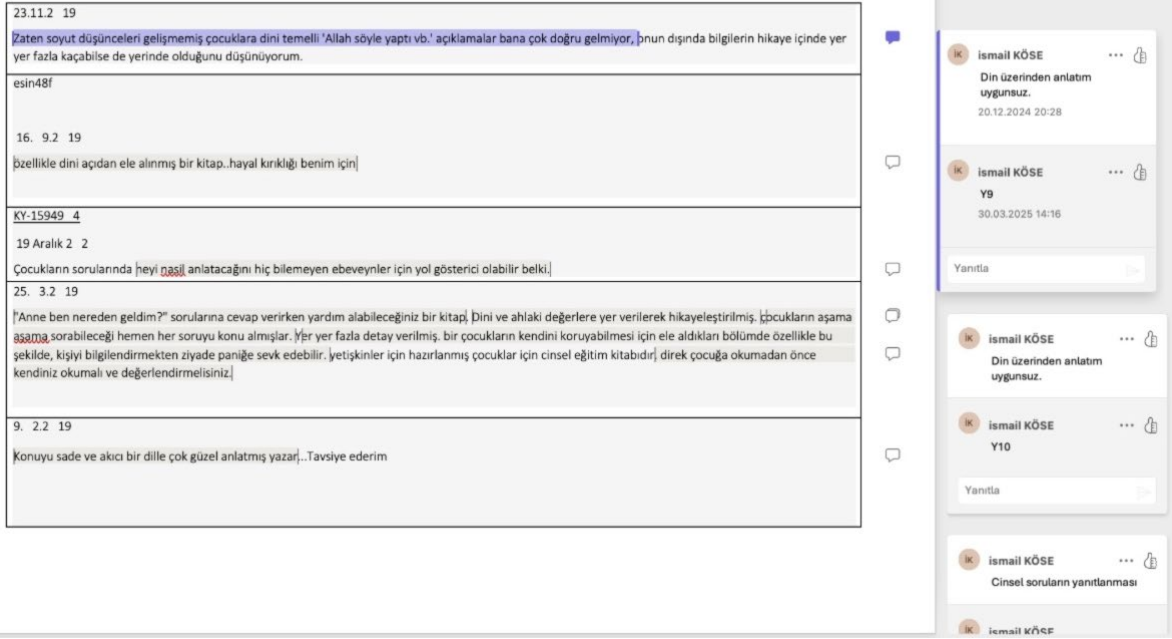
Bu araştırmada, CE temalı çocuk kitaplarına yapılan kullanıcı yorumlarını incelemek amacıyla kitap satışlarının yapıldığı çeşitli çevrimiçi alışveriş platformları internet üzerinden taranmıştır. Bu bağlamda; *cinsel eğitim, cinsiyet eğitimi, cinsellik eğitimi, mahremiyet, çocuk cinselliği, kız-erkek farkındalığı, bedensel değişiklikler, özel bölgeler, hayır diyebilme, cinsel eğitim ve resimli çocuk kitabı* anahtar kelimeleri kullanılarak ilgili alışveriş platformlarında arama yapılmıştır. Çeşitli alışveriş platformları üzerinden arama yapılarak ulaşılan her bir kitap Google arama motoru üzerinden ismi ile taranarak satışta olduğu diğer platformlara da ulaşılmış; yorumları incelenmiştir. Bu aramalar sonucu ulaşılan kitaplara ilgili platformlarda en az bir yorum yapılmış olmasına ve bu yorumun kitabın yapısal ya da içeriksel özelliği ile ilgili olması kriterine dikkat edilmiştir. Bu kriteri karşılamayan platformlar kapsam dışı kalmıştır. Bu çerçevede araştırmanın verileri; Amazon, Trendyol, Hepsi burada, Nadir Kitap, İdefix, Kitap yurdu, BKM Kitap, D&R platformları üzerinden elde edilmiştir. Araştırmanın veri setinin oluşturulmasında tüm işlemler; 2 Aralık 2024 ile 16 Ocak 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. İzlenen bu aşamalar sonucu 63 kitabın yorumlarına ulaşılmıştır. Bu yorumların incelenmesinde de bazı ölçütler kullanılmıştır. Bu ölçütler; a) anahtar kelimeler aracılığı ile ulaşılan kitapların cinsel eğitimin herhangi bir konusunu içermesi b) 0-12 yaşa hitap eden bir çocuk kitabı olması c) kitaba en az bir yorum yapılmış olması d) yapılan yorumların kargo, paketleme vb. dışında kitabın yapısı, içeriği hakkında olmasıdır. Belirlenen dört ölçüt doğrultusunda araştırmanın veri seti, toplamda 26 çocuk kitabına yapılan yorumlardan meydana gelmiştir.

Veri Toplama Süreci

Doküman inceleme yönteminin ilk aşaması olan verilerin düzenlenmesi aşaması doğrultusunda ulaşılan kitaplar "Kitap-Yorum Listesi" adlı Word dosyasında toplanmıştır. Bu dosyanın içerisinde kitapların her biri için tablolar oluşturulmuş ve oluşturulan tablolarda "kitap adı, ilk yayın yılı, yazarı, yaş grubu, yayınevi ve yorumlarına yer verilmiştir. Belirlenen ölçütleri karşılayan tüm ÇAP'daki yorumlara ulaşılmaya çalışılmıştır. 2 Aralık 2024 tarihinde veri toplanmaya başlanmış, 16 Ocak 2025 tarihinde sonlandırılmıştır. En son ÇAP'a yeni bir kitap eklenip eklenmediğini, mevcut ulaşılan kitaplara yeni bir kullanıcının yorum yapıp yapmadığını kontrol etmek amacıyla 25 Ocak 2025 tarihinde tekrardan tarama yapılmıştır. Veri setinin oluşturulmasında belirlenen ölçütleri ÇAP'ta karşılayan yeni bir kitap ya da yorumun olmadığı görülmüş ve veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

Veri Analizi

Elde edilen veriler tümevarımsal bir yaklaşımla içerik analizine göre analiz edilmiştir. Bu tür bir analizde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir şekilde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Toplanan verilerin analiz edilmesinde araştırmacılar belirli bir sırayı takip etmişlerdir. Toplanan veriler öncelikle araştırmacılar tarafından birkaç defa okunmuştur. Araştırmacıların her biri elde ettikleri verileri okurken herhangi bir kodlama yapmamışlardır. Verilerin analizini gerçekleştirmek için araştırmacılar üç saat aralıklarla süren toplam üç toplantı gerçekleştirmişlerdir. Toplantı esnasında CE temalı çocuk kitaplarına yapılan her bir yorum ayrıntılı bir şekilde okunup değerlendirilmiş ve ifade ettikleri anlamları araştırmacılar birbirleriyle tartışarak kodlamalarını yapmışlardır. Ulaşılan toplam kod sayısı 400'dür. Kodlama süreci tamamlandıktan sonra elde edilen kodlardan bir kod listesi oluşturulmuştur. Kod listesi aracılığıyla kodlardan anlamlı bir bütünlük oluşturacak şekilde temalara ulaşılmıştır. Temalar CE konusunda çalışan bir öğretim üyesinin görüşlerine sunulmuş ve dönütlere göre son şekli verilmiştir. Elde edilen verilerin analiz süreci Şekil 1 ve Şekil 2 doğrultusunda daha açık anlatılmaya çalışılmıştır.

Şekil 1. Elde edilen verilerin kodlanması aşaması örneği

Şekil 1’de görüldüğü üzere her bir kitaba yapılan yorum çevrimiçi alışveriş platformları üzerinden derlenerek bir Word dosyasında toplanmıştır. Araştırmacıların tümü bu yorumları herhangi bir kodlama yapmadan okumuşlardır. Ardından Google Meet üzerinden toplantılar düzenlenmiş; söz konusu kitaplara yapılan yorumlar ilgili Word dosyasına açıklamalar eklenerek kodlanmıştır. Verilerin kodlanması işleminin yapılmasından birkaç gün sonra araştırmacılar tekrar bir toplantı düzenleyerek kodlamalarını kontrol etmişlerdir. Kodlamaların kontrolünün hemen sonrasında kodlar listelenmiştir.

Tema	Kodlar	f	%
Cinsel eğitimin önemi	Cinsel istismardan korunma	8	53.33
	Mahremiyet becerilerinin edinimi	4	26.67
	Cinsel kimlik gelişimi	2	13.33
	Medyadan korunma	1	6.67
	Toplam	15	100
Yardımcı kaynak	Cinsel soruların yanıtlanması	86	48.86
	Mahremiyet eğitiminin verilmesi	40	22.73
	Cinsel istismardan korunmanın anlatımı	27	15.34
	Cinsel kimlik gelişiminin desteklemesi	14	7.95
	Tuvalet eğitiminin verilmesi	9	5.11
	Toplam	176	100
Çocuklara etkisi	Özel alan bilgisi edinme	12	41.38
	Bedenini koruma	10	34.48
	Cinsiyet eşitliğini öğrenme	4	13.79
	Özgüven kazanma	3	10.34
	Toplam	29	100

Şekil 2. Kategorilerin belirlenmesi aşaması örneği

Kodlama aşamasında belirlenen kodların tümü listelenmiş; araştırmacılar tarafından okunup üzerinde tartışılarak temalar belirlenmiştir. Şekil 2’de görüldüğü üzere ayrı bir Word dosyasında çizilen tek bir tabloda, belirlenen temalar içerisine kodlar alınarak ilgili hesaplamalar gerçekleştirilmiştir.

Etik Konular

Bu araştırma, kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif araştırmalar kapsamı dışında bir çalışma olması nedeniyle etik kurul izni veya yasal/özel izin gerektirmeyen bir çalışmadır.

Bulgular

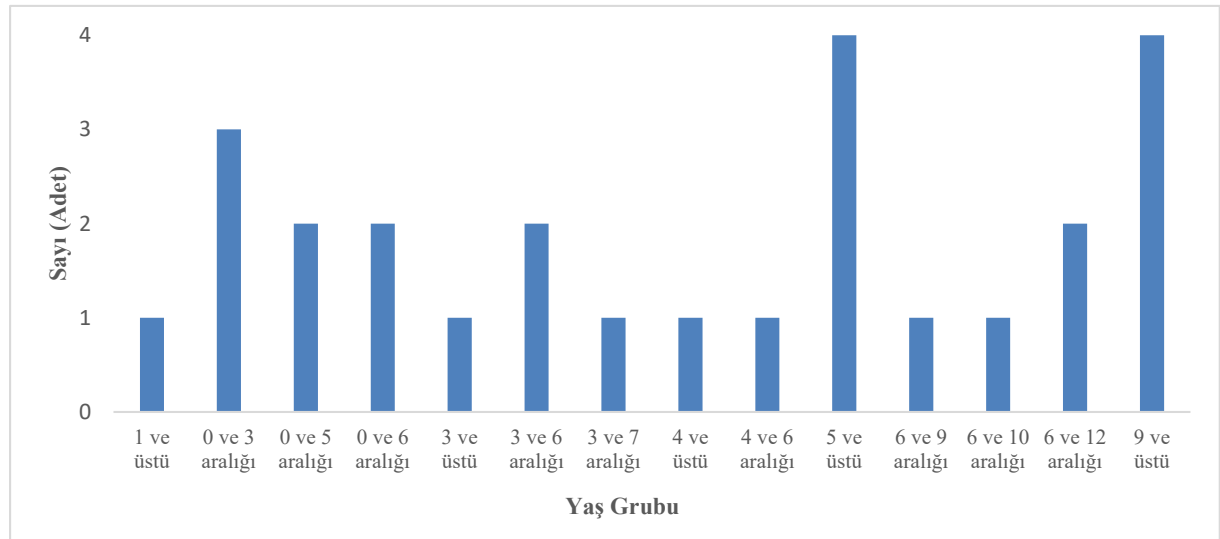
Tablo 1

Yorumları İncelenen Kitapların Listesi

Kod	İsim	İB	Yazar	YG	Yayınevi
K1	Anne ben nereden geldim?	2008	Ali Çankırılı	6-9	Uğur Böceği Yayınları
K2	Bedenim bana ait	2014	Dagmar Geisler	5+	Gergedan Yayınları
K3	Ben kaybolmam ki	2017	Dagmar Geisler	5+	Gergedan Yayınları
K4	Benim kişisel alanım bedenim	2023	Irmak Kerimoğlu	0-3	Uçan Fil Yayınları
K5	Benim kişisel alanım sosyal hayatım	2023	Irmak Kerimoğlu	0-3	Uçan Fil Yayınları
K6	Büyüyünce ne olsam?	2022	Gülhan Avşar	3-7	Gülınar Yayınları
K7	Nelere hayır demeliyiz? Cinsel tacize hayır!	2011	Delphine Duval	9+	Timaş Çocuk
K8	Erkek çocuk hakları bildirgesi	2017	Elizabeth Bami	6-12	Yapı Kredi Yayınları
K9	Genç kız olmakla nasıl baş etsem?	2010	B. Prades, E. Rigon	9+	Can Çocuk
K10	Kız çocuk hakları bildirgesi	2017	Elizabeth Bami	6-12	Yapı Kredi Yayınları
K11	Erkek çocuklar için Teddy ile tuvalette	2011	D. Robichaud	0-5	Çiçek Yayıncılık
K12	Bu vücut benim ben ne dersem o olur	2023	J. Sanders	1+	Beyaz Balina Yayınları
K13	Çocuklar için cinsel eğitim öyküleri	2017	Yaşam Y. Çelik	3-6	Net Yayıncılık
K14	Balyanaklar için mahremiyet kitabı	2022	Saniye B. Kangal	4-6	Turta Kitap
K15	Ben herkesle gitmem ki!	2017	Dagmar Geisler	5+	Gergedan Yayınları
K16	Benim kişisel alanım evim	2023	Irmak Kerimoğlu	0-3	Uçan Fil Yayınları
K17	Bu beden benim	2015	Ayşen Oy	6-10	Mandolin Yayınları
K18	Erkek adam ağlar	2020	Jonty Howley	3+	Hippo Kitap
K19	Erkek olmakla nasıl baş etsem	2023	J. Arenes, B. Prades	9+	Can Çocuk
K20	Kız çocukların genç olma rehberi	2010	K. Pfeifer, A. Midd.	9+	Platform Yayınları
K21	Mahremiyet bilinci	2020	H. Martı, Z. Tuncel	4+	Diyanet Vakfı Yayınları
K22	Hayır demeyi öğreniyoruz	2018	Ayşen Oy	0-5	Martı Çocuk
K23	Anne beni leylekler mi getirdi?	2021	Gülsüm Mehdiyev	0-6	Nesil Çocuk
K 24	Teo'nun ben nereden geldim kitabı	2021	İpek Gökozan	0-6	Bilgi Yayınevi
K25	Sana bir sır vereceğim mahremiyet eğitimi	2022	Dilek Cesur	3-6	Enda Yayıncılık
K26	Hoş geldim: kapsamlı cinsellik eğitimi	2019	Rayka Kumru	5+	Hep Kitap

İB: İlk basım, YG: Yaş grubu, K: Kitap

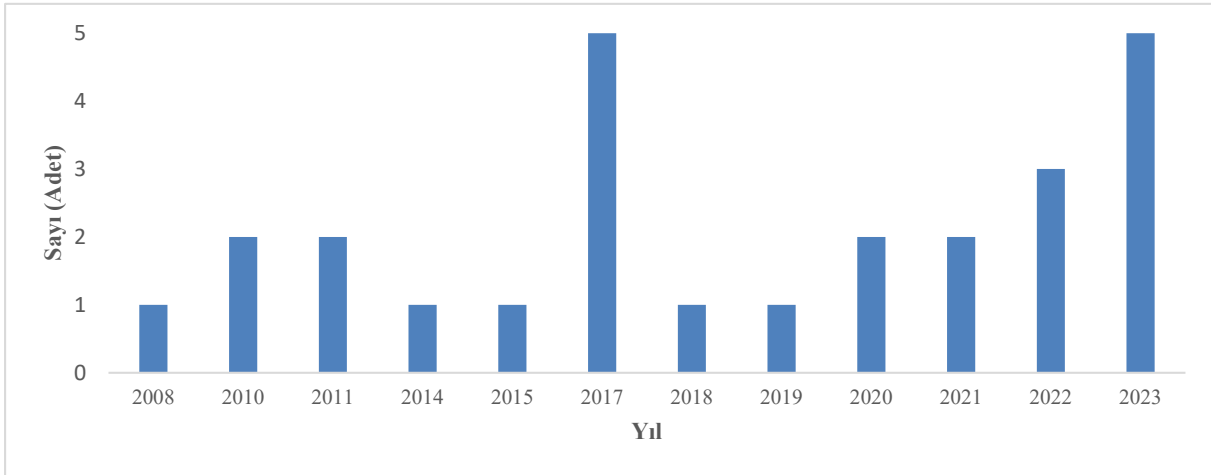
Kitapların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Şekil 3. Yaş grubu dağılımı

Şekil 3'te kitapların yaş grubu aralıklarına göre kaç adet oldukları görülmektedir. Kitapların yaş gruplarına bakıldığında daha çok erken çocukluk döneminde bulunan çocuklar için hazırlandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra ilkököl ve ortaokul dönemi çocuklarına hitap eden kitaplar da bulunmaktadır.

Kitapların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 4. Yıl dağılımı

Şekil 4’de yorumları incelenen kitapların ilk baskı yıllarına göre dağılımı görülmektedir. En eski ilk basım tarihine sahip olan kitabın basım yılı 2008’dir. 2008 yılından 2023 yılına kadar CE temalı kitapların basımlarının arttığı söylenebilir. Kitapların ilk baskıları 2017 ve 2023 yıllarında yoğunlaşmaktadır.

Kitapların İçerikleri

İlgili kitapların ÇAP’da ürün açıklamalarının olduğu görülmüştür. Açıklamalar analiz edilmiş ve içerikte işlenen konuların neler olduğu ortaya çıkartılmıştır. Bu konulara ait bilgilere Tablo 2’de yer verilmektedir.

Tablo 2

Kitaplarda İşlenen Konular

Tema	Kod	Kitap	f	Kod	Kitap	f
Kitap Konu	Mahremiyet	K14, K16, K17, K21, K25	5	Cinsiyet eşitliği	K8, K10	2
				Duygusal değişim	K9, K19	2
	Cinsel sorular	K1, K13, K24	3	Duygularını ifade etme	K18, K22	2
	Doğum	K1, K23, K26	3	Özel alan bilgisi	K5	1
	Cinsel istismardan korunma	K7, K12, K15	3	Tuvalet eğitimi	K11	1
	Bedensel değişim	K9, K19, K20	3	Madde korunumu	K20	1
	Bedenini koruma	K2, K4	2	Cinsel ilişki baskısı korunumu	K20	1
	Yabancıardan korunma	K3, K22	2	Hayır diyebilme	K22	1
	Beden tanıma	K4, K17	2	İyi ve kötü dokunuş	K25	1
	Toplumsal cinsiyet	K6, K18	2	İyi ve kötü sır	K25	1
			Toplam			26

Tablo 2’de CE temalı çocuk kitaplarının içeriklerinde işlenen çeşitli CE konuları yer almaktadır. Buna göre en çok işlenen konunun mahremiyet olduğu görülmektedir ($f=5$). Mahremiyeti; cinsel sorular ($f=3$), doğum ($f=3$), cinsel istismardan korunma ($f=3$) ve bedensel değişim ($f=3$) konuları takip etmektedir. Bu konuları ise bedenini koruma ($f=2$), yabancıardan korunma ($f=2$), beden tanıma ($f=2$), toplumsal cinsiyet ($f=2$), cinsiyet eşitliği ($f=2$), duygusal değişim ($f=2$) ve duygularını ifade etme ($f=2$) izlemektedir. Ayrıca özel alan bilgisi ($f=1$), tuvalet eğitimi ($f=1$), madde (alkol, sigara vb.) korunumu ($f=1$), cinsel ilişki baskısı korunumu ($f=1$), hayır diyebilme ($f=1$), iyi/kötü dokunuş ($f=1$) ve iyi/kötü sır ($f=1$) konuları da kitaplarda işlenen konular arasında yer tutmaktadır.

“Kitabın iki kahramanı her ne kadar 3-4 yaşlarında bir kız çocuğu ve onun sorularına cevap veren bir anne...Kitabın kurgusunu yaparken literatürde geçen tüm sorulara cevap vermeye çalıştık.” [K1]

“bu kitap çocuğunuzun kendi bedenini ve karşı cinsin bedenini sağlıklı sınırlar içinde tanımasına yardımcı olacak.” [K4]

“Çocuklarınıza ev dışında kişisel alan sınırlarını çizmeyi ve korumayı öğretecek.” [K5]

“Kız erkek ayırmaksızın herkes arasında eşitliğe saygının önemini hatırlatmak için icat edilmiş haklardan oluşan” [K8]

“Bu kitap tuvalet eğitimi hoş bir tecrübe haline getirmeyi amaçlamaktadır.” [K11]

“Bu kitap çocukların cinsel istismarını önlemek amacıyla çocuklarımızı beden güvenliği konusunda bilinçlendirmek ve onlara kendilerini koruma becerisi kazandırmak için hazırlanmıştır.” [K12]

“Erkek adam ağlar, duyguların ifade edilmesi, ağlama ve toplumsal cinsiyet üzerine düşündüren bir kitap.” [K18]

“Bu kitapta, ergenlik sivilceleri, ağrılı adet ve kilo sorunları gibi, kızları ilgilendiren genel sorunlar ile başa çıkma yollarını öğreneceksiniz. Bu kitap aynı zamanda siz veya arkadaşlarınızın değişik yaşlıtlarınız tarafından alkol alma, sigara içme, uyuşturucu kullanma veya cinsel ilişkiye girme konusunda karşılaşabileceğiniz baskılara nasıl karşı koymanız gerektiği konularında da size yol gösterici fikirler verecektir.” [K20]

“Bu kitapta çok şey var; hayır diyebilmenin önemi, özel bölgeleri tanıma ve koruma, duygu ve düşüncelerimizin farkında olma ve özgürce ifade etme, kendimizi yabancılardan gelebilecek tehlikelerden koruma.” [K22]

“Çocuklara en ince ayrıntısına kadar mahremiyeti, iyi ve kötü dokunuşu, iyi ve kötü sırrı anlatan...” [K25]

“Nasıl doğduğunu sorgulayan çocukların merakını giderdiği gibi...” [K26]

Kitaplara Yapılan Yorumlar

Bu çalışmada, CE temalı çocuk kitaplarına yapılan yorumların analizi sonucu; “CE’nin önemi”, “yardımcı kaynak”, “çocuklara etkisi”, “içerik”, “dış yapı”, “iç yapı” ve “öneri” olmak üzere toplam yedi tema oluşturulmuştur.

Tablo 3

CE’nin Önemi

Tema	Kod	Sayı (f)	Yüzde (%)
Önem	Cinsel istismardan korunma	8	53.33
	Mahremiyet becerilerinin edinimi	4	26.67
	Cinsel kimlik gelişimi	2	13.33
	Medyadan korunma	1	6.67
	Toplam	15	100

Yorumlarda çeşitli açılardan CE’nin önemine vurgu yapılmıştır ($f=15$, %3.75). Günümüzde cinsel istismar, taciz ve şiddet gibi riskli durumların arttığı belirtilerek, çocukların bu riskli durumlardan kendilerini koruyabilmeleri adına CE verilmesinin önemli olduğu ifade edilmiştir ($f=8$). Bu noktada daha çok mahremiyet eğitime işaret edildiği ve buna yönelik olan becerilerin çocuklara kazandırılmasıyla riskli durumlardan korunma becerilerinin edindirilebileceği ifade edilmiştir ($f=4$). Bazı yorumlarda çocukların sağlıklı bir cinsel kimlik geliştirebilmesi adına CE’nin öneminin ifade edildiği görülmüştür ($f=2$). Bir yorumda ise CE’nin yetişkinler tarafından önemslenmediğinde medyanın çocukları uygun olmayan içeriklere maruz bırakabileceği dile getirilmiştir ($f=1$).

“Bu devirde kesinlikle üzerinde durulması gereken bir konu siz es geçerseniz medya boşlukları saçma sapan cevaplarla dolduruyor zaten.” [Y43]

İstismarın bu kadar yoğun yaşandığı son günlerde mutlaka okutulmalı.” [Y92]

“Kendini koruma ve hayır diyebilmenin önemi hakkında yazılmış çocuklarımızın mutlaka okuması gerek.” [Y364]

“Cinsel eğitim gibi önemli bir konunun çocuğa aktarılması için mutlaka okunmalı.” [Y9]

“Çocukların sağlıklı cinsel kimlik geliştirebilmesi için çok önemli bir konu.” [Y54]

“Şiddet taciz bu kadar artmışken günümüzde her çocuğun okuması her anne babanın bilmesi gereken bir kitap.” [Y172]

Tablo 4

Yardımcı Kaynak

Tema	Kod	Sayı (f)	Yüzde (%)
Yardımcı Kaynak	Cinsel soruların yanıtlanması	86	48.86
	Mahremiyet eğitiminin verilmesi	40	22.73
	Cinsel istismardan korunmanın anlatımı	27	15.34
	Cinsel kimlik gelişiminin desteklemesi	14	7.95
	Tuvalet eğitiminin verilmesi	9	5.11
	Toplam	176	100

Yorumlarda, CE temalı çocuk kitaplarının, çocuklara CE sunulmasında önemli bir yardımcı kaynak olduğu vurgulanmıştır ($f=176$, %44). Ebeveynlerin çocuklarının cinsellikle ilgili olan sorularına yanıt vermede güçlük yaşadıkları ifade edilmektedir. Yaşanan bu güçlüklerin aşılmasında ve çocuklarının cinsellikle ilgili sorularına uygun yanıtlar verilmesinde CE temalı yazılan çocuk kitaplarının yardımcı ve faydalı olduğu ifade edilmiştir ($f=86$). Ayrıca çocuklara mahremiyet eğitiminin verilmesinde ($f=40$), cinsel istismardan korunma becerilerinin edindirilmesinde ($f=27$), çocukların cinsel kimlik gelişimlerinin desteklenmesinde ($f=14$) ve tuvalet eğitiminin verilmesinde ($f=9$) bu tür çocuk kitaplarının yardımcı ve destekleyici bir kaynak özelliği taşıdığı açıklanmıştır.

“Yetişkinlerin çocuklara sağlıklı cinsel kimlik geliştirebilmeleri için yardım alacağı bir kitap.” [Y188]

“Kızımın aklında olup ne cevap vereceğimi bilemediğim konularda yol gösterici oldu.” [Y197]

“Çocukların dünyaya gelişini anlatmaya yardımcı olabilecek, tuvalet eğitiminde de kullanılabilecek eğlenceli bir kitap.” [Y57]

“Özel bölgeler, kişisel sınırlarını bilme ve koruma ve ben nereden geldim sorularını cevaplamamıza yardımcı.” [Y321]

“Çocuklar çoğu zaman sorularıyla köşeye sıkıştırır bizleri. Kaçış noktası bulmakta zorlanarak ya çocuğu tersler yollarız ya da kafasını karıştırırız. Bu zor zamanlarda bize yardımcı olacak bir kitap.” [Y243]

“8 yaşındaki kızımın cinsel konularda sorulara basit cevap vermekte oldukça zorlanıyordum. Bu kitap ilaç gibi geldi derdime çare oldu.” [Y128]

“Mahremiyet algısının öğrenilmesi ve pekiştirilmesi konularında yol gösterici bir kaynak” [Y300]

“Tuvalette uzun süre kalabilmemi kolaylaştıran yardımcım” [Y277]

Tablo 5

Çocuklara Etkisi

Tema	Kod	Sayı (f)	Yüzde (%)
Çocuklara Etkisi	Özel alan bilgisi edinme	12	41.38
	Bedenini koruma	10	34.48
	Cinsiyet eşitliğini öğrenme	4	13.79
	Özgüven kazanma	3	10.34
	Toplam	29	100

CE temalı çocuk kitaplarına yapılan yorumlarda kitapların çocuklara önemli becerileri edindirdiği ifade edilmiştir ($f=29$, %7.25). Yorumlarda çoğunlukla çocukların CE temalı kitaplarla etkileşime girdikten sonra özel alan bilgisi edindikleri ifade edilmiştir ($f=12$). Bunun yanı sıra çocukların, bedenlerinin kendilerine ait olduğu ve bedenlerine kendilerinden izin alınmadan kimsenin dokunamayacağı bilincinin kazanıldığı dile getirilmiştir ($f=10$). Bazı yorumlarda ise çocukların CE temalı kitaplar sayesinde kız ve erkeklerin eşit haklara sahip olduklarını öğrendikleri ($f=4$) ve kendilerine karşı özgüvenlerinin geliştiği ($f=3$) ifade edilmiştir.

“Oğlum bu kitap sayesinde benim bedenim anne ile başlayan cümleler kurmaya başladı.” [Y310]

“Kızım sınırlarını iyi biliyor artık.” [Y40]

“Mahremiyeti okumaya başladı. Bana hemen sorduğu soru “anne dokunmak için de izin almamız gerekiyor çünkü mahremiyet dedi.” [Y159]

“Çocuğu bilgilendirip cesaretlendiriyor.” [Y152]

“Bir arkadaşına ya da bizlere dokunurken özel alanıma girdiğini söylediğinde kendisini hemen geri çekiyor, dikkat ediyor.” [Y284]

“Kız veya erkek fark etmez eşit haklara sahip olabileceklerini öğretti, özgüven de aşıldı.” [Y66]

“Kızım kendisini korumayı öğrendi artık saçını okşamak isteyen aniden öpmek isteyen yabancılara kendisi dur diyebiliyor, hayır bu benim bedenim izin vermiyorum, hoşuma gitmiyor diyebiliyor.” [Y38]

Tablo 6

İçerik

Tema	Kod	Sayı (f)	Yüzde (%)
İçerik	Din üzerinden anlatım uygunsuz	16	30.19
	Din üzerinden anlatım uygun	10	18.87
	Yaşa uygun olmayan unsurlar	8	15.09
	Kültüre uygunsuzluk	7	13.21
	Öyküsel anlatım	5	9.43
	Doğum	3	5.66
	Cinsiyet farklılıkları	2	3.77
	Üreme	2	3.77
	Toplam	53	100

Yorumlarda kitapların içeriği ile ilgili görüş bildirildiği görülmektedir ($f=53$, %13.25). Çoğu yorumda kitapların içeriğinde sunulmak istenen konuların din ile bütünleştirilerek anlatılmasının CE açısından uygun olmadığı ifade edilmiştir ($f=16$). Bunu açıklayan bir yorumda (Y44) *“Babanın duasına sperm annenin duasına ovdum deniyor mesela kitapta. Dua ile anlatmaya çalışmasının uygun olmadığını düşünüyorum. Yorumlarda kültürümüze uygun olduğunu düşünenler var gördüğüm kadarıyla, peki çocuk başkalarının yanında babam dua etti sperm oldu falan derse ne olacak?”* şeklinde belirtilmiş ve din ile verilmek istenen bir CE içeriğinin çocuklara olabilecek olası etkilerinden bahsedilmiştir. Bunun yanı sıra kitapların içeriğinin din ile bütünleştirilerek anlatılmasının bazı yorumlarda CE verilmesinde uygun olduğu dile getirilmiştir ($f=10$). Bunu açıklayan bir yorumda (Y7) *“din eğitimi ve cinsel sağlık eğitimini birlikte sunabilmesi çok hoşuma gitti”* şeklinde ifade edilmiştir. Bazı yorumlarda, kitaplarda yer alan çıplaklık ve cinsel organ görsellerinin çocukların gelişim düzeyine uygun olmadığı ve çocukların bu tür içeriklere hazır olmadığı ifade edilmiştir ($f=8$). Ayrıca kitapların içeriğinde var olan metinlerde ve resimlerde kültüre uygun olmayan noktaların olduğu da dile getirilmiştir ($f=7$). Bunu açıklayan bir örnekte: (Y266) *“bizim topluma uygun bir kitap değil...Kızım için aldım ama okumasını uygun bulmadım öpüşmenin şekli bile anlatılmış”* şeklinde ifade edilerek öpüşmek gibi cinsel durumların kitaplarda verilmesine karşı rahatsızlık dile getirilmiştir. Bazı yorumlarda kitaplarda işlenen konuların gerçek yaşama yakın bir tarzda öyküsel anlatım ile anlatılmasının çocuklarda bilginin anlaşılabilirliğine ve kalıcılığına etkide bulunduğu ifade edilmiştir ($f=5$). Bunu açıklayan bir yorum (Y310) *“gerçek yaşanan hikayelerle yapılan örneklemeler daha çok anlaşılmalı ve kalıcılığı sağlıyor.”* şeklindedir. Son olarak bazı yorumlarda, kitapların içeriğinde doğum ($f=3$), cinsiyet farklılıkları ($f=2$), üreme ($f=2$) gibi konuların anlatıldığının ifade edildiği görülmüştür.

“Resimlerde tek beğenmediğim kısım bir kız bir erkek çocuk iç çamaşırlarını çıkarmış çıplak bir şekilde gülüyorlardı bana tuhaf geldi oyun sanabilir çocuklar bunu görünce.” [Y320]

“çocuk kitabında çıplak kadın erkek resimleri ile sözde üreme anlatılıyor. Yatakta anne ve baba çıplak resmedilmiş hangi yaş grubuna hitap ediyor açıkçası anlayamadım.” [Y286]

“İstenilen kişiyi sevme hakkı vardır erkek ya da kız her ikisini de gibi sapkınca bir düşünceyle bitirmiş kız erkek eşitliğini savunurken böyle bir fikri küçücük çocuklara empoze etmek ne kadar da iğrenç bir yaklaşım olmuş.” [Y109]

“Üründe mahremiyet adı altında cinsel organların resimlerine yer verilmiş 3 yaşındaki kızımın erkek cinsel organını görmesine gerek olduğunu düşünmüyorum.” [Y377]

“Zaten soyut düşünceleri gelişmemiş çocuklara dini temelli “Allah şöyle yaptı vb.” açıklamalar doğru gelmiyor.” [Y86]

Tablo 7
Dış Yapı

Tema	Kod	Sayı (f)	Yüzde (%)
Dış Yapı	Resimler konu ile ilişkili	15	30.61
	Canlı resimler	11	22.45
	Uygunsuz resim	6	12.24
	Resim-metin oranı uygun	5	10.20
	Baskı kalitesi iyi	4	8.16
	Sayfalar kalın	4	8.16
	Uygunsuz baskı	3	6.12
	Metin oranı yeterli değil	1	2.04
	Toplam	49	100

Kitapların dış yapı özelliklerinden kağıt, yazım, resimler ve kapak ile ilgili yorumlar yapılmış olduğu görülmektedir ($f=49$, %12.25). Yapılan yorumlarda kitapların içerisinde bulunan resimlerin içerikte işlenen konu ile uyumlu bir ilişki içerisinde olduğu ifade edilmiştir ($f=15$). Ayrıca resimlerin canlı renklerle resmedilerek sunulduğu da dile getirilmiştir ($f=11$). Bunlara ilişkin birçok yorum bulunmakla birlikte yapılan bir yorumda (Y25) “*görselleri güzel anlatımlı ve dikkat çekici ayrıca canlı resimlerle desteklenmiş.*” şeklinde belirtilmektedir. Buna karşın bir kısım yorumda ise kitapların resimlerinin metinde verilmek istenenle uyumlu olmadığı, basit ancak ayrıntılı olduğu ifade edilmiştir ($f=6$). Bunu özetleyen bir yorumda (Y137) “*Kitabın resim, görselleri kötü... Resimleri fazla basitlik ya da gereksiz ayrıntı içeriyor.*” şeklinde dile getirmiştir. Yine bir kısım yoruma göre (Y79) “*bol resimli ve az yazılı*” gibi açıklamalarla resimlerin fazla yazıların az olmasına değinerek bunun uygunluğunu ifade ederken ($f=5$) bir yandan da bir yorumda ise (Y222) “*en uzun kalabalık yazısı beş satır bu yüzden beğenmedim*” şeklinde bir açıklamada bulunularak kitaplardaki yazı oranının yeterli olmadığı ifade edilmiştir ($f=1$). Bunların yanı sıra yorumlarda kitapların baskı kalitesinin iyi olduğu ($f=4$), sayfalarının kalın olduğu ($f=4$) da ifade edilmektedir. Ancak bir kısım yorumda baskı kalitesinin iyi olmadığı, sayfaların kolayca yırtılabildiği, dayanıksız hazırlandığı dile getirilmiştir ($f=3$).

“Çocukların net anlayabileceği görselleriyle güzel eşleşen beğendiğim kitaplardan.” [Y55]

“Basım ve malzeme kalitesi oldukça iyiydi.” [Y363]

“Kağıt kalitesi de güzel.” [Y345]

“Bir ürün kalitesi bu kadar dandik olur mu elime alıp sayfayı çevirdiğimde kitap ikiye ayrıldı.” [Y244]

“Çok güzel kalın sayfalı.” [Y72]

“Orta kısımdaki ipleri kopuk geldi.” [Y150]

“Hikayeyi çok beğendim fakat ciltlemesi gerçekten kötü zımba yok yapıştırma yapılmış sayfaları açıldığında yapışkanın açıldığını da görebiliyorsunuz.” [Y46]

Tablo 8
İç Yapı

Tema	Kod	Sayı (f)	Yüzde (%)
İç Yapı	Dili açık ve sade	33	50
	Sürükleyici	15	22.73
	Anlaşılır	10	15.15
	Kültüre uygun olmayan anlatım	8	12.12
	Toplam	66	100

Kitapların iç yapı özelliklerinden dil ve anlatım ile ilgili yorumlamalarda bulunulmuştur ($f= 66$,%16.5). Bu temadaki yorumların tamamına yakınına göre kitaplar çocukların anlayabileceği bir dil ve anlatımla yazılmıştır. Kitaplarda kullanılan dilin; açık ve sade ($f=33$), çocuklar için sürükleyici ($f=15$) ve anlaşılır olduğu ($f=10$) ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra bazı çeviri kitaplara yapılan yorumlarda, kitapların başka bir kültürden çeviri olmasından ötürü kültüre uygun olmayan anlatım tarzı ve örneklemeler içerdiği ve bundan kaynaklı olarak da çocukların kitapta işlenen konuları anlamlandırmakta zorlanabildiği ifade edilmiştir ($f=8$).

“Özel bölgeler ve doğum hikayesi bilimsel kelimeler kullanılarak çocukların anlayabileceği bir dil kullanılarak anlatılmış.” [Y19]

“Basit bir anlatım dili ile çok etkili bir eğitim alabiliyorsunuz.” [Y165]

“Dili çok sade akıcı bir şekilde bir çırpıda bitirebiliyorsunuz.” [Y199]

“Dili de oldukça sade ve anlaşılır.” [Y274]

“Anlatımı yabancı ülkeden çeviri olduğu için biraz çocukların anlaması zor gibi.” [Y347]

“Çeviri olmasından kaynaklı kültürümüze uygun olmayan anlatım tarzı ve örnekler dikkatimi çekti.” [Y349]

Tablo 9

Öneri

Tema	Kod	Sayı (f)	Yüzde (%)
Öneri	İçerik kontrolü	3	25
	Yaşa uygun	2	16.67
	Uzman yazar	2	16.67
	Bilimsel anlatım	2	16.67
	Öyküsel anlatım	1	8.33
	Kitap yazımı	1	8.33
	Etkileşimli okuma	1	8.33
	Toplam	12	100

İncelenen yorumlarda bu tür kitapların alımı, yazımı, çocuğa sunulmuş şekli konularında birtakım öneriler geliştirildiği görülmüştür %3 ($f=12$). Önerilerde bu tür kitapların satın alınırken, mutlaka kitabın ve içeriğinin kontrol edilerek alınması gerektiği ifade edilmiştir ($f=3$). Bir kısım yorumda kitapların çocuklar için belirtilen yaş grubu aralığına hitap etmediği dile getirilmiş ve bu tür kitapların yaşa uygun bir yaklaşımla yazılması gerektiği ifade edilmiştir ($f=2$). CE çocuk kitaplarının alanında uzman kişilerce ($f=2$), bilimsel bir bakış açısı ($f=2$) ve öyküsel bir anlatım tarzında yazılması ($f=1$) önerilmiştir. CE konusunda var olan kitapların çoğaltılması ve bu konularda çocuk kitaplarının yazılması gerektiği de öneriler arasında yerini almaktadır ($f=1$). Son olarak, CE çocuk kitaplarını ebeveynlerin çocukları ile birlikte sohbet ederek, yani etkileşimli okuma yaparak okumaları gerektiği de dile getirilmiştir ($f=1$).

“13 yaşındaki kızım için aldım ama bence daha büyük yaş grubundaki çocuklar için okunmalı mesela 16-17 yaşlarındaki kızlar.” [Y17]

“Direk çocuğa okumadan önce kendiniz okunmalı ve değerlendirmelisiniz.” [Y120]

“Bence bu konular biraz daha bilimsel bir dille anlatılmalı çocuklara ve yanlış şeyler söylenmemeli...yazarına dikkat edilerek alınmalı, uzman kişilerce yazılmalı.” [Y205]

“Tek bir öneri şu olabilir bağlantı olması açısından hikayeleştirilebilirdi.” [Y221]

“Mahremiyet eğitimi veren kitaplar gerçekten çoğaltılmalı.” [Y302]

Y346; “Beraber üzerinde konuşularak okunmalı...Daha erken dönemde bile çocukla sohbet halinde okunabilir.” [Y346]

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada incelenen kitapların içeriklerinde sıklık sırasına göre; mahremiyet, çocukların cinsel soruları, doğum, cinsel istismardan korunma, bedensel değişim, bedenini koruma, yabancılardan korunma, beden tanıma, toplumsal cinsiyet, cinsiyet eşitliği, duygusal değişim, duygularını ifade etme, özel alan bilgisi, tuvalet eğitimi, madde korunumu, cinsel ilişki baskısı, hayır diyebilme, iyi/kötü sır ve dokunuş konuları işlendiği görülmüştür. Bu bulguyu cinsel eğitim (CE) temalı çocuk kitaplarını inceleyen araştırmaların sonuçları desteklemektedir (Craig, 2022; Deniz ve Gözütok, 2017; Hassamancıoğlu ve Ceylan, 2023; Öztürk ve Feyman-Gök, 2021; So ve Yang, 2021; Song, 2025). Kitapların yaş gruplarının daha çok okul öncesi dönem çocuklarına hitap ettiği görülmektedir. Bunun yanı sıra ilkökul ve ortaokul çocuklarına yönelik kitapların da var olduğu söylenebilir. Hassamancıoğlu ve Ceylan (2023) ve Güzelyurt (2020) inceledikleri CE çocuk kitaplarının yaş gruplarının belirtilmediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada ise kitapların yaş gruplarının belirtildiği görülmektedir. Kitapların ilk baskı yıllarına bakıldığında, en çok kitabın 2017 ve 2023 yıllarına ait olduğu, en eski baskı yılına ait kitabın ise 2008 yılına ait olduğu görülmektedir. Güzelyurt (2020) en eski CE çocuk kitabının 2008 yılına ait olduğunu ve bu yılda CE çocuk kitaplarının yayınlanmaya başlamasını Türkiye’de, CE konusunun öneminin geç farkına varıldığına yormaktadır.

Bu çalışmada cinsel istismar, şiddet, taciz gibi riskli durumların günümüzde artmış olduğu ifade edilmiş ve bunlardan çocukların korunması, mahremiyet bilincinin kazandırılması, cinsel kimlik gelişimlerinin desteklenmesi bakımından CE'nin önemi belirtilmiştir. Bir yorumda, CE'nin yetişkinler tarafından önemsenmediğinde internet/medyanın çocuklara doğru olmayan bilgiler sunarak onları riske atabileceği dile getirilmiştir. Çocuklar CE'ye yönelik bilgi alamadıklarında internet, medya, arkadaş grubu gibi ortamlara yönelebilmekte ve doğru olmayan cinsel bilgiler edinerek risklerle karşılaşabilmektedirler (Crowley ve diğer., 2022; Kijak, 2011). Risklerin azaltılması ve önlenmesi amacıyla çocukların yaşına, gelişimine, bireysel özelliklerine uygun CE'den yararlanmalarının önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Mevcut çalışmada çocukların cinsel sorularına yanıt vermede ebeveynlerin zorluklar yaşadıkları ifade edilmektedir. Bu zorlukların üstesinden gelinmesinde, cinsel sorulara uygun yanıtlar verilmesinde, mahremiyet becerilerinin edindirilmesinde, cinsel istismardan korunma yollarının anlatılmasında, cinsel kimlik gelişiminin desteklenmesinde, tuvalet eğitiminin verilmesinde CE temalı çocuk kitaplarının kolaylaştırıcı bir yardımcı kaynak olduğu vurgulanmıştır. Araştırmalar da çocuk kitaplarının CE konusunda bilgi eksikliği yaşayan ve bu konuda konuşurken utanma gibi duygusal durumlar yaşayan ebeveynler için hem bir bilgi hem de çocukları için çok değerli eğitsel bir kaynak olduğunu vurgulamaktadır (Güzelyurt, 2020; Hassamancıoğlu ve Ceylan, 2023; Ladell, 2019; Öztürk ve Feyman-Gök, 2021; Yameng-Liang ve Bowcher, 2019). Ebeveynler, CE temalı çocuk kitaplarını kullanarak yaşa ve gelişime uygun doğru bilgileri çocuklarına aktarabilirler (Hassamancıoğlu ve Ceylan, 2023).

Yürütülen araştırmada CE temalı çocuk kitapları ile etkileşime giren çocukların; özel alan bilgisi, bedeninde söz hakkının kendisinde olduğunun bilincine ulaşma, kız ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğunun farkına varma ve özgüven kazanma gibi önemli bilgi, davranış ve tutumları edindikleri ifade edilmiştir. Bu bulguyu yapılan araştırmalar desteklemektedir (Craig, 2022; Deniz ve Gözütok, 2017; Güzelyurt, 2020; Öztürk ve Feyman-Gök, 2021; So ve Yang, 2021). Cinsiyet eşitliğinin edinildiği sonucuna yönelik olarak, çocuk kitaplarını inceleyen araştırmalarda kız ve erkekler arası cinsiyet eşitsizliklerine yönelik kalıp yargıların (mesleklerde, ev işlerinde vb.) kitaplarda sürdürüldüğü belirtilmektedir (Filipović, 2018; Lindsay, 2023; Song, 2025; Şahin ve Özyaydınlı, 2023). Bulgularda kız ve erkeklerin eşit haklara sahip olduklarını öğrenmelerinin ifade edilmesi araştırmalarda incelenen kitapların içeriklerinin sunulmasının farklı olabileceğine yorulmaktadır.

Söz konusu araştırmada, CE'nin gerekliliğini ortaya koyan temel unsurlar arasında, cinsel istismar riski ve medyanın çocuklar üzerindeki etkisi yer almaktadır. Bu bağlamda ürün açıklamalarından anlaşıldığı üzere medya ve medyanın olası etkilerine dair konuların, yorumları incelenen kitaplarda yer almadığı söylenebilir. So ve Yang (2021) inceledikleri kitaplarda da çevrimiçi cinsel istismar ve siber zorbalık gibi konulara yer verilmediğini tespit etmişler; günümüzde bu gibi vakaların çocuklar üzerinde görülme sıklığının artmış olduğunu vurgulayarak çevrimiçi cinsel istismar ve siber zorbalık konularında olan içeriklere de çocuk kitaplarında yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konulara da CE temalı çocuk kitaplarında yer verilmesi çocukların bu tür riskli durumlardan korunma becerilerini edinmelerine de etki edebilir.

Bulgularda CE temalı çocuk kitaplarının içeriğinin din ile bütünleştirilerek anlatılmasının CE açısından uygun olmadığı ifade edilmiştir. Buna karşın CE içeriğinin din ile bütünleştirilerek çocuk kitaplarında işlenmesini uygun bulanların da olduğu görülmektedir. Araştırmalarda uzun yıllardır dini ve kültürel inanışların CE'nin önündeki en önemli engeller olarak tartışıldığı bilinmektedir (Dickson ve diğer., 2024; Snyder ve Spreitzer, 1976). Dini ve kültürel inanışlarına daha çok önem veren bireyler CE'ye karşı ılımlı bir tavır takınmayabilmektedirler (Hurst ve diğer., 2024). Sonuç olarak bu bulgular incelendiğinde CE'ye karşı olumlu bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir. Yorum yapan kişiler CE'nin dinle bütünleştirilerek çocuk kitaplarında sunulmasını farklı şekillerde değerlendirseler de, CE'ye tamamen karşı bir duruş sergilememektedirler.

Araştırmalarda CE temalı çocuk kitaplarının içeriğinde CE açısından doğru yaklaşımların bulunduğu vurgulanmaktadır (Deniz ve Gözütok, 2017; So ve Yang, 2021). Bu araştırmada ise bazı kitapların içeriğinde; çıplaklık, öpüşme vb. durumlara yer verildiğinden yaşa ve kültüre uygun olarak nitelendirilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak kitaplarda bulunan çıplak erkek-kadın vücudu gibi unsurlar CE'nin verilmesinin ilk aşamalarındandır ve çocuklar hem kendi cinsinin hem de karşı cinsin bedenini tanıma bularak bedeninin özel ve değerli olduğu çıkarımında bulunabilirler (Öztürk ve Feyman-Gök, 2021). Bir yandan da çocuk kitaplarında cinsel birlikteliğe dair resimlendirmelerde ve açıklamalarda bulunmak uygun olmayabilir, çünkü özellikle küçük çocuklar bu kadar ayrıntılı bir cinsel bilgiyi almaya hazır bir gelişim seviyesinde bulunmayabilirler (Hassamancıoğlu ve Ceylan, 2023). Buna karşın bazı araştırmaların sonuçları CE temalı çocuk kitaplarında çıplak beden resimlerinin, cinsel ilişki eylemlerinde nadiren kullanıldığını ve bunun çok basit, tek boyutlu görseller ile gösterildiğini belirtmektedir (Yameng-Liang ve diğer., 2017). CE temalı çocuk kitaplarında cinsel ilişkiye yönelik içerik bulundurmamak yetişkinler için endişe verici ve çocuklarıyla olan etkileşimlerinde rahatsızlığa yol açabilecek bir unsur olabilir (Yameng-Liang ve diğer., 2017). Aşamalı bir yaklaşımla verilmesi gerekli olan CE'nin çocuk kitaplarında da çok dikkatli bir şekilde planlanması gerektiği düşünülmektedir. Güzelyurt (2020) CE ile ilgili resimli çocuk kitaplarını incelediğinde çoğu kitabın çeviri olduğu ve kültüre uygun olmayan unsurlara yer verildiği sonucuna ulaşmış ve bunu çocukların gelişimine uygun bulmadığını ifade etmiştir. Bu çalışmada da çeviri

kitaplarda kültüre uygun olmayan unsurların bulunduğu ifade edilmiştir. Bazı araştırmalar CE konusunda çocuk kitabı yazar yerli yazarların muhafazakar tutumlar sergileyebileceğini ve çeviri eserlerin ilgili alana zenginlik katabileceğini ortaya koymaktadır (Paprocka ve Wandel, 2022). Ancak yine de yazılan eserlerin anadillerinden çevirilerinin yapılmasında kültürel özelliklerin dikkate alınması gerekmektedir (Güzelyurt, 2020). Çeviri eserlerde ne kadar dikkat edilse de kültürel özelliklere tam olarak uygun unsurlar yansıtılamaz. Çocuklarla birlikte bunlara rastlanıldığında sakın ve uygun bir dil ile gerekli açıklamalar yapılabilir. CE temalı çocuk kitaplarının çocuklarla etkileşime geçmelerinin öncesinde mutlaka kitabın içeriğinin (resim, metin, dil ve anlatım vb.) yaşa, gelişime, bireysel özelliklere uygunluğuna dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın bulgularında, kitapların dış yapı özelliklerinden resimlerin konu ile ilişkili olduğu ve canlı renklerle hazırlandığı ifade edilmiştir. Bazı yorumlarda resimlerin konuyla ilişkili olmadığı, basit ve ayrıntılı olduğu dile getirilmiştir. CE ile ilgili çocuk kitaplarında resim ile metin arasında çelişkili ifadeler bulunabilmektedir (Deniz ve Gözütok, 2017). Bulgularda, Deniz ve Gözütok'un (2017) sonuçlarına benzer bir şekilde dış yapı ile ilgili kitapların baskı kalitelerinin iyi, sayfalarının kalın olduğu da ifade edilmiştir. Ancak bazı yorumlarda baskı kalitesinin iyi olmadığı, sayfaların dayanıksız olduğu ve kolayca yırtılabildiği belirtilmiştir. Metin ve resim arasındaki oran ile ilgili görüşlerde resimlerin fazla yazıların görece daha az olduğu ve bunun daha doğru olduğu belirtilirken bir yorumda yazı oranının az görüldüğü, daha çok yazı verilmesi gerektiğinin dile getirildiği görülmektedir. CE temalı çocuk kitaplarında iç yapı özelliklerinden kullanılan dilin çocukların anlayabileceği bir biçimde açık, sade, akıcı ve sürükleyici olduğu ifade edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Deniz ve Gözütok'un (2017) bulgularıyla örtüşmektedir. Bazı yorumlarda çeviri kitaplarda anlaşılmayan dil ve anlatım özelliklerinin olduğu belirtilmiştir. Sağlıklı bir CE için kitaplardaki dilin açık, sade ve anlaşılır olması önemlidir (Hassamancıoğlu ve Ceylan, 2023).

Bulgularda Craig'in (2022) önerdiği gibi CE temalı çocuk kitaplarının alınmadan önce içeriğinin kontrol edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca kitapların yaşa uygun bir şekilde, uzman kişilerce bilimsel bir bakış açısı ile yazılarak çoğaltılması gerektiği de önerilmiştir. Song (2025) ebeveynlerin bu konuda bilimsel temelli kitaplara ihtiyaç duyduklarına vurgu yapmaktadır. CE temalı çocuk kitaplarının öyküsel bir anlatımla yazılması gerektiği de öneriler arasındadır. CE temalı çocuk kitaplarının nitelik ve niceliksel olarak yeterli olmadığı (Güzelyurt, 2020) dikkate alındığında bu öneriler doğrultusunda kitapların yazılması önemli olabilir. Bu çalışmada belirtilen öneriler alanyazında olan öneriler ile tutarlıdır (Deniz ve Gözütok, 2017; Hassamancıoğlu ve Ceylan, 2023). Son olarak, CE temalı kitapların çocuklarla etkileşimli okunması önerilmiştir.

Araştırmalara Yönelik Öneriler

- CE temalı çocuk kitapları aracılığı ile çocukların bazı becerileri edinebildiği belirtilmiştir. Kitapların bu becerilerin öğrenilmesine olan etkisi deneysel araştırmalarla da ortaya konulabilir.
- İncelenen kitapların içeriğinde işlenen konular ürün açıklamalarından elde edilmiştir. Doküman inceleme yöntemi ile kitapların içerikleri derinlemesine ortaya konulabilir.
- CE temalı çocuk kitaplarının etkileşimli okuma yapılarak sunulması önerilmiştir. Bu bağlamda etkileşimli okumanın CE konularının öğrenimi üzerine olan etkisi incelenebilir.
- Çocuk kitaplarının CE'de yardımcı kaynak olduğu belirtilmiştir. Buna yönelik sınıflarda bu tür kitaplar aracılığıyla eğitim veren öğretmenlerin görüş ve uygulamaları incelenebilir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- CE sürecinde çocuk kitaplarından yararlanılmalıdır.
- CE çocuk kitapları alanında uzman kişilerce bilimsel bir yaklaşımla yazılmalıdır.
- CE çocuk kitapları öyküsel bir anlatım tarzı ve dini içerikten arındırılmış bir şekilde yazılmalıdır.
- CE çocuk kitapları içinde bulunan kültürün özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
- CE çocuk kitapları yaşa ve gelişime uygun hazırlanmalıdır.
- CE çocuk kitaplarının baskısı dayanıklı olmalıdır.
- CE çocuk kitapları alınırken içeriği kontrol edilmelidir.
- CE çocuk kitapları çocuklarla birlikte "etkileşimli okuma" şeklinde okunmalıdır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın en önemli sınırlılığı, kitaplara yorum yapan bireylerin demografik özelliklerinin bilinmemesidir. Ayrıca çalışma, yalnızca ulaşılan 26 çocuk kitabına ait kullanıcı yorumlarıyla sınırlı olup, veriler yöntem bölümünde belirtilen çevrim içi platformlarla sınırlı tutulmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar olarak bu araştırmayı etkileyebilecek mali olan ya da olmayan herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederiz.

Mali Destek

Yazarlar olarak herhangi bir kurum, kişi, kuruluştan herhangi bir mali destek almadığımızı beyan ederiz.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Yazarlar olarak araştırmanın, kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif araştırmalar kapsamı dışında bir çalışma olması nedeniyle etik kurul izni veya yasal/özel izin gerektirmeyen bir çalışma olduğunu beyan ederiz.

Kaynakça / References

- Akça, M. Ş., Şahin, M. ve Arslan, D. (2017). Öğrencilerin cinsel eğitimine ilişkin öğretmen algısı. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(3), 515-522.
- Bayrak Çelik, S. (2020). Mahremiyet ve cinselliğin önemi. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(27), 101-111. <https://doi.org/10.29228/TIDSAD.48020>
- Botfield, J. R., Ratu, S., Turagabeci, E., Chivers, J., McDonald, L., Wilson, E. G. & Cheng, Y. (2021). Sexuality education for primary school students with disability in Fiji. *Health Education Journal*, 80(7), 785-798. <https://doi.org/10.1177/00178969211011227>
- Boyacıoğlu, N. E., Karaçam, Z. D. ve Keser Özcan, N. (2017). Engellere rağmen cinsellik: Zihinsel yetersizliğe sahip olan bireylerde cinsellik. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2), 275-280. <https://doi.org/10.17681/hsp.291360>
- Craig, E. (2022). Teaching safeguarding through books: A content analysis of child sexual abuse prevention books. *Journal of Child Sexual Abuse*, 31(3), 257-275. <https://doi.org/10.1080/10538712.2021.1985672>
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni* (S. B. Demir, Çev. Ed.). Eğiten Kitap.
- Crowley, A., Diakite, N., Healey-Akearok, G. & Horlick, S. (2022). A qualitative study on the perspectives of young adults in Iqaluit on school-based sexual health education. *International Journal of Indigenous Health*, 17(1), 51-63. <https://doi.org/10.32799/ijih.v17i2.36363>
- Deniz, Ü. ve Gözütok, A. (2017). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarının cinsel gelişim ve cinsel eğitim açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(49), 424-431.
- Dere, Z. (2023). Erken çocukluk döneminde temelleri atılan cinsel gelişimin dürtüler ve hormonlarla birlikte incelenmesi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 29-42. <https://doi.org/10.59062/ijpes.1275541>
- Dickson, E., Rishel-Brakey, H., Wilson, P., Hackett, J. M. & McWethy, M. (2024). Classroom voices: Youth perspectives to direct school-based sexual health education. *Sex Education*, 24(4), 479-496. <https://doi.org/10.1080/14681811.2023.2218267>
- Ekiz, D. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık
- Erbaş, E. ve Kurt, O. (2022). Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin cinselliği ve cinsel eğitime bütüncül bir bakış. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 1-16. <https://doi.org/10.53444/deubefd.867676>
- Erbil, N., Orak, E. ve Bektaş, A. E. (2010). Anneler cinsel eğitim konusunda ne biliyor, kızlarına ne kadar cinsel eğitim veriyor? *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 366-383.
- Filipović, K. (2018). Gender representation in children's books: Case of an early childhood setting. *Journal of Research in Childhood Education*, 32(3), 310-325. <https://doi.org/10.1080/02568543.2018.1464086>
- Frawley, P., & Wilson, N. J. (2016). Young people with intellectual disability talking about sexuality education and information. *Sexuality and Disability*, 34, 469-484. <https://doi.org/10.1007/s11195-016-9460-x>
- Gergely, R. H. & Rusu, A. S. (2021). A qualitative investigation of parental attitudes and needs for sexual health education for children with autism in Romania. *Journal of Educational Sciences & Psychology*, 2, 64-75. <https://doi.org/10.51865/JESP.2021.2.08>
- Gürsoy, E. ve Gençalp, N. S. (2010). Cinsel sağlık eğitiminin önemi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 6(23), 29-36. <https://doi.org/10.21560/spcd.98906>
- Güzelyurt, T. (2020). Okul öncesi dönemde cinsel eğitim ve cinsel istismardan korunma: Resimli çocuk kitaplarına yönelik bir inceleme. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 4(1), 54-69.

- Hassamancıoğlu, U., ve Ceylan, Ş. (2023). Cinsel gelişim: Çocuk kitaplarında üreme. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 56(2), 651-704. <https://doi.org/10.30964/auebfd.953130>
- Hurst, J. L., Widman, L., Brasileiro, L., Maheux, A. J., Evans-Paulson, R. & Choukas-Bradley, S. (2024). Parents' attitudes towards the content of sex education in the USA: Associations with religiosity and political orientation. *Sex Education*, 24(1), 108-124. <https://doi.org/10.1080/14681811.2022.2162871>
- Ishaq, J., Munshi, I., Liebhardt, B. & Goncy, E. A. (2023). Identifying gaps in sexual health education: What women learned and what women wish they learned. *American Journal of Sexuality Education*, 18(4), 523-539. <https://doi.org/10.1080/15546128.2023.2169975>
- Kadioğlu Polat, D. ve Üstün Budak, A. M. (2016). Cinsel eğitimin tanımı-önemi-Türkiye'de ve dünyada cinsel eğitim uygulamaları. S. Yağan Güder (Ed.), *Erken çocuklukta cinsel eğitim ve toplumsal cinsiyet içinde* (ss. 1-16). Eğiten Kitap.
- Kardeş, S. ve Güney Karaman N. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuğun cinsel eğitimine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1554-1570. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.18.39790-471147>
- Kijak, R. J. (2011). A desire for love: Considerations on sexuality and sexual education of people with intellectual disability in Poland. *Sexuality and Disability*, 29, 65-74. <https://doi.org/10.1007/s11195-010-9184-2>
- Korkmaz, B. C. (2023). Ergenlerde cinsel eğitimin okullardaki yeri ve önemi: Farklı ülkelerden uygulamalar. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-44.
- Ladell, K. (2019). Spanish language children and teen books focusing on human sexuality and reproductive health. *Public Library Quarterly*, 38(2), 193-210. <https://doi.org/10.1080/01616846.2018.1561169>
- Lindsay, J. (2024). Where have all the girls gone? Examining gender representation within children's picture books. *Journal of Research in Childhood Education*, 38(3), 433-458. <https://doi.org/10.1080/02568543.2023.2280790>
- Öncü, E., Aktaş, G., Köksoy Vayisoğlu, S. ve Karakuş, E. (2019). Zihinsel engelli ergenlerin cinsel gelişim özellikleri ve ailelerin yaşadığı güçlükler: Tanımlayıcı çalışma. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 413-425. <https://doi.org/10.26559/mersinsbd.553739>
- Öztürk, G. M. ve Feyman-Gök, N. (2021). Erken çocukluk dönemine ait resimli çocuk kitaplarında cinsel eğitim unsurlarının incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 403-419. <https://doi.org/10.33308/26674874.2021352293>
- Paprocka, N., & Wandel, A. (2022). Sex education and translations of books for children and young people-ideologies, characteristics, controversies. *Przekładaniec: A Journal of Translation Studies*, 40, 117-143. <https://doi.org/10.4467/16891864ePC.22.006.16520>
- Sciaraffa, M., & Randolph, T. (2011). "You want me to talk to children about what?" Responding to the subject of sexuality development in young children. *YC: Young Children*, 66(4), 32-38. <https://www.jstor.org/stable/42731276>
- Snyder, E. E. & Spreitzer, E. (1976). Social correlates of attitudes toward sex education. *Education (Chula Vista)*, 96(3), 222-225.
- So, J., & Yang, S. (2021). Analysis of the concepts underpinning comprehensive sexuality education in nadaum children's books. *The Journal of the Korea Contents Association*, 21(8), 593-607. <https://doi.org/10.5392/JKCA.2021.21.08.593>
- Song, J. (2025). Semiotic mediation of gender identity in Chinese children's picture books on sexuality education. *Sex Education*, 1-15. <https://doi.org/10.1080/14681811.2024.2446495>
- Spencer, N., Devereux, E., Wallace, A., Sundrum, R., Shenoy, M., Bacchus, C., & Logan, S. (2005). Disabling conditions and registration for child abuse and neglect: A population-based study. *Pediatrics*, 116(3), 609-613. <https://doi.org/10.1542/peds.2004-1882>
- Sullivan, P. M., & Knutson, J. F. (2000). Maltreatment and disabilities: A population-based epidemiological study. *Child Abuse & Neglect*, 24(10), 1257-1273. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(00\)00190-3](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(00)00190-3)
- Şahin, D. ve Özyaydınlı, F. B. (2023). TÜBİTAK resimli çocuk kitaplarının toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 255-285. <https://doi.org/10.19171/uefad.1171382>

- Teke, H. ve Melekoğlu, M. (2022). Erken çocukluk dönemi cinsel eğitim çalışmalarının incelenmesi: Sistematik bir derleme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 144-160. <https://doi.org/10.53629/sakaefd.1106519>
- Tissot C. (2009). Establishing a sexual identity. Case studies of learners with autism and learning difficulties. *Autism: The International Journal of Research and Practice*, 13(6), 551-566. <https://doi.org/10.1177/1362361309338183>
- Tuğrul, B. ve Artan, İ. (2001). Çocukların cinsel eğitimleri ile ilgili anne görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 141-149.
- Tuğut, N. ve Gölbaşı, Z. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan (3-6 yaş) ebeveynlerin cinsel eğitim tutumlarının belirlenmesi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 13(3), 287-294. <https://doi.org/10.21763/tjfmpe.610610>
- Uçar-Rasmussen, M. ve Çifci-Tekinarslan, İ. (2024). Zihin yetersizliği olan bireylere cinsel istismarı önleme becerisinin kazandırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 25(1), 71-92. <https://doi.org/10.21565/oezelegitimdergisi.1073974>
- Ünlüer, E. ve İnan, R. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsel eğitim hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(2), 377-397. <http://doi.org/10.33400/kuje.908351>
- Yameng Liang, J., O'Halloran, K. & Tan, S. (2016). Where do I come from? Metaphors in sex education picture books for young children in China. *Metaphor and Symbol*, 31(3), 179-193. <https://doi.org/10.1080/10926488.2016.1187039>
- Yameng Liang, J., Tan, S. & O'Halloran, K. (2017). Representing sexuality and morality in sex education picture books in contemporary China. *Social Semiotics*, 27(1), 107-126. <https://doi.org/10.1080/10350330.2016.1161117>
- Yameng-Liang, J. & Bowcher, W. L. (2019). Legitimizing sex education through children's picture books in China. *Sex Education*, 19(3), 329-345. <https://doi.org/10.1080/14681811.2018.1530104>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yörükoğlu, A. (2006). *Çocuk ruh sağlığı*. Özgür Yayıncılık.